

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 december 2005

Mål nr

T 129-05

KLAGANDE

AA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten ML

MOTPARTER

1. HA

2. BW

3. Financial Hearings Scandinavia AB (tidigare Strix Television Sverige AB), 556361-7405, Box 17163, 104 62 STOCKHOLM

Ombud för 1 – 3: advokaten PB

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 8 december 2004 i mål T 1670-04

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För det biträde ML har lämnat AA i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till åttatusenfemhundrafem (8.505) kr, avseende arbete. I beloppet ingår mervärdesskatt med 1.701 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AA har yrkat bifall till sin i hovrätten förda talan.

HA och medparter har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Parterna har i Högsta domstolen vidhållit vad de anfört vid tingsrätten och i hovrätten. AA har särskilt framhållit att frågan om programmet sänts från Sverige eller England saknar betydelse för bedömningen av om meddelarskydd föreligger och att den avgörande frågan är om HA och BW i egenskap av programledare och journalister lämnat uppgifterna på ett sådant sätt att de

skall omfattas av meddelarfrihet.

Högsta domstolen har i ett tidigare beslut (NJA 2002 s. 314) slagit fast att vad som sägs i 1-9 kap. yttrandefrihetsgrundlagen inte är tillämpligt på den aktuella sändningen, eftersom programmet inte kan anses ha utgått från Sverige. Frågan är nu om HA och BW omfattas av meddelarfriheten enligt 10 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen och därmed inte kan åläggas skadeståndsrättsligt ansvar för de uppgifter som de lämnat i programmet.

Att bestämmelserna om meddelarfrihet i yttrandefrihetsgrundlagen gäller för uppgifter i televisionsprogram som sänds från sändare utanför Sverige, t.ex. i direktsändning via satellit, framgår av 10 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen jämförd med 1 § andra stycket samma kapitel och 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. Genom hänvisningen till 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen gäller de inskränkningar i meddelarfriheten som avses i första stycket 1–3 i nämnda paragraf, men dessa saknar betydelse i förevarande mål som gäller skadeståndsskyldighet för påstådda förtalsbrott.

Meddelarfriheten enligt 10 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen är principiellt densamma som den som gäller enligt 13 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen men tar sig, på grund av att det är fråga om andra medieformer, delvis andra uttryck. Meddelarskyddet enligt yttrandefrihetsgrundlagen omfattar således, med undantag för den inskränkning som enligt 10 kap. 2 § andra meningen yttrandefrihetsgrundlagen kan ske i lag i fråga om program

som sänds från öppna havet eller luftrummet däröver, även den som medverkar genom att framträda i ett televisionsprogram. Detta framgår bl.a. motsättningsvis av att personkretsen i ansvarsbestämmelsen om meddelarbrotten i 5 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen, utöver ”författare eller annan upphovsman”, även omfattar den som medverkar genom att framträda i programmet (jfr prop. 1975/76:204 s. 129 f.).

För att en meddelare skall vara skyddad krävs att meddelandet lämnats till en sådan mottagare som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen för offentliggörande. Så får anses ha skett även när som i detta fall uppgifterna lämnats i ett direktsänt program som, efter att via kommunikationssatellit ha sänts till programföretag utomlands, har förmedlats till allmänheten i Sverige via direktsändande satellit. Det är vidare uppenbart att uppgifterna lämnats som ett led i produktionen av det aktuella programmet och att uppgiftslämnandet utgjort en naturlig form för att i grundlagens mening lämna ett publiceringsmeddelande (jfr NJA 2000 s. 355). Mot bakgrund av vad som nu sagts står det klart att de uppgifter HA och BW i egenskap av programledare och medverkande lämnat i TV-programmet omfattas av meddelarfrihet enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Det nu sagda innebär att HA och BW inte kan åläggas skadeståndsansvar vid svensk domstol för de uppgifter de lämnade i TV3:s sändning av program

met "Efterlyst" den 30 oktober 1997. Detta gäller oberoende av att den meddelarfrihet som således gäller inte motsvaras av någon möjlighet att utkräva ensamansvar för ett eventuellt brott mot yttrandefrihetsgrundlagen (jfr SOU 1947:60 s. 288 och prop. 1948:230 s. 90 och 1997/98:43 s. 122).

Hovrättens domslut skall därmed fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Blomstrand, Pripp, Calissendorff och Skarhed (referent)

Föredragande revisionssekreterare: Backelin